

İlkokul Öğretmenlerinin Kolektif Yeterlik Düzeyleri İle Moral Düzeyleri Arasındaki İlişki

By ÜMİT KAHRAMAN



İlkokul Öğretmenlerinin Kolektif Yeterlik Düzeyleri ile Moral Düzeyleri Arasındaki İlişki¹	The Relationship Between Elementary School Teachers' Levels of Collective Efficacy and Morale Levels
Kazım Çelik² Tuba Gören³ Ümit Kahraman⁴	
Özet Bu çalışma öğretmenlerin kolektif yeterlik düzeyleri ile moral düzeyleri arasındaki ilişkiyi ölçmek ve kişisel değişkenlere göre öğretmenlerin kolektif yeterlik ve moral düzeylerinde anlamlı farklılık olup olmadığını tespit etmek için gerçekleştirilmiştir. Çalışma ilişkisel tarama modelindedir. Araştırma verilerinin toplanması için "Kolektif Yeterlik Ölçeği" ve Örgütsel Sağlık Ölçeğinin 'Moral' boyutu kullanılmıştır. Araştırmanın evreni, Hatay İli 35. Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilkokullarda 2014-2015 eğitim-öğretim yılında görev yapan 1007 ilkokul öğretmeninden, örneklem grubu ise 249 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmada "rastlantısal örnekleme" yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin kolektif yeterlik ve moral düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin kolektif yeterlik düzeyleri cinsiyet, medeni durum, kıdem, yaş, sendika üyeliği değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Moral düzeyleri ise cinsiyet ve medeni duruma göre anlamlı farklılık göstermezken, kıdem, yaş ve sendika üyeliği değişkenlerine göre anlamlı farklılık	Abstract This study was conducted to measure the relationship between teachers' collective competence levels and morale levels and to determine whether there is a significant difference in teachers' collective competence and morale levels according to personal variables. The study is in the relational screening model. For collecting research data, "Collective Proficiency Scale" and "Moral" dimension of Organizational Health Scale were used. The universe of the research consists of 1207 elementary school teachers working in 2014-2015 academic year in primary schools affiliated to the Ministry of National Education of Hatay, and the sample group consists of 249 teachers. "Random sampling" method was used in the research. As a result of the research, it was determined that the teachers' collective competence and morale levels were high. According to the results of the research, collective competence levels of the teachers do not show any significant difference according to gender, marital status, seniority, age, trade union membership variables. While morale levels does not show any significant difference according to gender and marital status, there are significant

¹ Bu çalışma 08-10 Haziran 2015 tarihleri arasında Hacettepe Üniversitesi'nde gerçekleştirilen 2. Uluslararası Avrasya Eğitim Araştırmaları Kongresi'nde (EJER 2015) sunulan sözlü bildirinin genişletilmiş halidir.

² Assoc. Prof., Pamukkale University, Education Faculty, email; kcclik@pau.edu.tr

³ Doctorate Student, Pamukkale University, Denizli, Turkey, tubagoren85@hotmail.com

⁴ Corresponding Author, Lecturer, Pamukkale University, Rectorate, email; ukahraman@pau.edu.tr

differences according to seniority, age and union membership variables. There was a moderately significant positive correlation between the collective competence and morale levels of teachers. Collective competence is a significant predictor of teacher morale
Keywords: Collective competence, morale, relationship.

göstermektedir. Öğretmenlerinin kolektif yeterlik ve moral düzeyleri arasında pozitif yönde, orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kolektif yeterlik öğretmenlerin moral düzeylerinin anlamlı bir yordayıcısıdır.
Anahtar Kelimeler: Kolektif yeterlik, moral, ilişki

5

6

1. Giriş

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

Okullar, hammadresi, süreci ve çıktısıyla insanı merkeze alan açık sistemler olarak nitelendirilebilir. Okullardaki eğitimin verimliliği de temelde öğretmenlerin yeterlikleri ile yakından ilişkilidir. Öğretmenlerin kendi yeteneklerine olan inançları ve tutumları eğitim öğretim sürecindeki başarılarını etkilemektedir. Öğretmenlerin moral düzeyleri, eğitim öğretim sürecinde öğretmenlerin işe karşı tutumları üzerinde etkili olacaktır. Bireylerin bir grup içinde morallerinin yüksek olması, grup içi ilişkiler, dayanışma ve birlikte çalışabilme becerileriyle ilgilidir.

Özyeterlik, sosyal bilişsel teoriye dayanan ve kişilerin görevleri yerine getirme becerileri, neyi başarıp başaramayacaklarına ilişkin kişisel inançlarıdır. Ayrıca kişinin karşılaştığı olası durumları organize etme, hayatlarında etkili olan olayları kontrol edebilme yetenekleri olarak da tanımlanabilir (Bandura, 1977; Akt. Tschannen-Moren ve Hoy, 2001; Çelik ve Kahraman; 343). Öğretmen özyeterliği öğretmenlerin görevlerini ve mesleki sorumluluklarını gerçekleştirmek için sahip olması gereken bilgi, beceri ve tutum, düşük motivasyonlu zor öğrencilerde de öğrenme isteği oluşturacağına ilişkin inançlarıdır (Goddard, Hoy ve Woolfolk-Hoy, 2000; Tschannen-Moran ve Woolfolk-Hoy, 2001). Öğretmenlerin özyeterlik algıları performanslarını etkileyen önemli değişkenlerdendir ve bu etki yapılan çalışmalarla da ortaya konmuştur (Büyüköztürk, Akbaba Altun ve Yıldırım, 2010; Tabancalı ve Çelik, 2013). Eğitim niteliğinin artırılması öğretmen niteliğinin artırılmasından bağımsız düşünülemez. Eğitimde beklenen hedeflere ulaşmak için her kademedeki öğretmenlerin birbirini desteklemeleri önemli bir noktadır. Öğretmenlerin başarıya dair ortak inançları, eğitim-öğretimde başarı sağlanmasını ve etkili eğitimin gerçekleştirilmesini sağlayabilir (Yılmaz ve Turanlı, 2017). Okullarda öğrenci başarısının artırılması, eğitim-öğretim sürecinin hedeflere ulaşabilmesi öğretmenlerin öğretmenlerin nitelikleri ile yakından ilgilidir. Ancak sadece bir öğretmenin yeterliliği bu hedeflere ulaşmada tek başına yeterli değildir. Öğretmenlerin birbirleriyle olan etkileşimi ve bir bütün olarak gösterdikleri çaba oldukça önemlidir. Bunun sonucunda da grubun başarı sağlayacağına olan inancı yani kolektif yeterlik kavramı ortaya çıkmaktadır.

Kolektif yeterlik kavramı özyeterlik kavramının üzerine kurulan, özyeterlik kavramının genişletilmesi sonucu ortaya çıkmış bir kavramdır. Kişinin kendine olan inancı olarak tanımlanan özyeterlikten farklı olarak, örgüt çalışanlarının bir bütün olarak yeteneğine ilişkin sosyal algıları ve grubun kendine olan inancıdır. Bir grubun belirli amaçlara ulaşabilmek için gereken davranışları düzenleyebilmesi ve yürütebilmesi için ortak yeteneklerine ilişkin paylaştıkları inanç olarak da tanımlanabilir. Özyeterlik ve kolektif yeterlik tanım ve anlam olarak birbirlerinden farklı olsalar da birbirleriyle ilişkili kavramlardır. Çünkü bir kişinin grup içindeki performansı, gruptaki diğer kişilere de bağlıdır (Bandura, 1993, 1995, 1997; Goddard, Hoy ve Woolfolk-Hoy, 2000; Kurt, 2012). Sosyal bilişsel kuram bireyler için gruplar için önemli olan ve yeterlik algısını şekillendiren dört bilgi kaynağı içermektedir. Bunlar; uzmanlık deneyimi, dolaylı deneyim, sosyal ikna ve duygusal durumlarıdır. Uzmanlık deneyimi, bireyin başarılı bir eylemi sonunda oluşur ve yeterlik algısının güçlenmesine neden olur. Aynı durum örgütler için de geçerlidir. Öğretmenler başarıyı ve başarısızlığı grup olarak tecrübe ederler ve bunun sonucunda kolektif yeterlik hissi artar ya da azalır. Dolaylı deneyim; bir işin başkası tarafından yerine getirilmiş olmasının, kişinin ya da grubun yeterlik hissini artırmasıdır. Sosyal ikna; çalıştay, toplantı, hizmet içi eğitim, motive edici konuşmalar gibi etkinliklerle öğretmenlerin kolektif yeterlik inançlarının artmasıdır. Duygusal durumlar; yaşanan zorluklar, baskı, kriz gibi

47 durumlarda ortaya çıkan ve grubun kolektif yeterlik hislerini etkileyen durumlardır (Bandura,
48 1986,1997; Goddard, Hoy ve Woolfolk-Hoy, 2004; Larrick, 2004; Akt. Kurt, 2012). Kolektif yeterlilik
49 çalışmalarına yön veren Bandura (1977) bir grubun yeteneklerine duyduğu inancın büyük başarılarla
50 ilişkili olduğunu gözlemlemiştir. Yani bir kişinin kendisine olan güveni, grubun da performansını
51 etkiler. Kişilerin çabalarını ve yeteneklerini birleştirmesiyle zorlukların üstesinden gelebileceklerine
52 olan inançları gruplarda etkili olmaktadır ve bu birçok alanda geçerli bir durumdur. Okullarda da
53 öğretmenlerin öğrenci başarısına etki etmedeki kolektif inançları, yüksek akademik başarı ile
54 sonuçlanır (Bandura, 1993; Sampson, Raudenbush ve Earls, 1997; Akt. Donohoo, Hattie ve Eells,
55 2018).

56 Moral kavramının birçok tanımı olmasına rağmen, çoğu grup amaçları ile ilişkilendirilmiştir.
57 Örneğin Guba'ya (1958) göre moral, kurumsal hedefleri gerçekleştirmek için gerekli olan ekstra enerji
58 tüketimi ile ilgidir. (Akt. Hoy ve Miskel, 1982). Bu anlamda yüksek moral grup amaçlarını başarmak
59 için ekstra çaba sarf etme eğilimi olarak düşünülebilir. Moral kavramı ile ilgili birçok tanım amaçların
60 oransal değişim düşüncesi ile aidiyet duygusunu içerir. Ancak sistemler modeli sıklıkla ihmal edilen
61 grup amaçlarının rasyonellik derecesi boyutunu da içermektedir. Buna göre moralin 3 bileşeni vardır.
62 Bunlar (Hoy ve Miskel, 1982):

63 (a) Özdeşleşme, amaçların oransal değişimini, diğer bir ifade ile bireysel ihtiyaçların örgütsel
64 amaçlar ile olan uyum derecesini belirtir. (b) Aidiyet, bürokratik beklentiler ile bireysel ihtiyaçlar
65 arasındaki uyumdur. (c) Rasyonelite, bürokratik beklentiler ile örgütsel amaçlar arasındaki uyumu
66 ifade etmektedir. Örgütlerde moralin; özdeşleşme, aidiyet ve rasyonelitenin etkileşiminin bir
67 fonksiyonu olduğu Şekil 1'de gösterilmektedir.

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

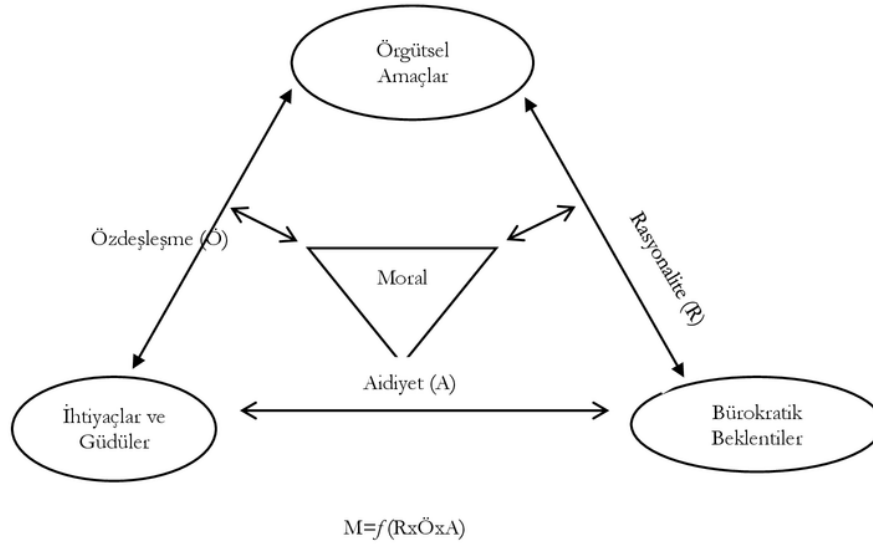
85

86

87

88

89



Şekil 1. Moralın Bileşenleri (Kaynak: Hoy ve Miskel, 1982)

83 Teorik olarak, moralin bu üç bileşenden herhangi biri düşük olduğu zaman yüksek
84 olamayacağı düşünülebilir. Okullarında yüksek morali sağlamaya çalışan yöneticiler, bürokratik
85 beklentiler, bireysel ihtiyaçlar ve örgütsel amaçlar arasında dengeli bir uyum düzeyini oluşturma
86 üzerine yoğunlaşmalıdır (Hoy ve Miskel, 1982). Hatta örgütsel doyum kavramı göz önüne alındığında,
87 doyum yüksek moralin sağlanması için gerekli olan bir şarttır. Bununlar birlikte Başaran (2008),
88 moralin hem işten doyumla ilgili hem de işten doyumun bir ürünü olduğunu belirtmiştir. Guba (1958)
89 morali, kurumsal hedefleri gerçekleştirmek için gerekli olan ekstra enerji tüketimi olarak tanımlarken,

90 (Akt. Hoy ve Miskel, 1982) Eren (2012) bir insana veya bir gruba hâkim olan iklim ve atmosfer olarak
91 ele almıştır. Çünkü örgütleri oluşturan birden fazla birey bir çalışma atmosferi içerisinde, iyi niyet
92 duygusuna dayanarak ortak bir amaca doğru beraber çalışmak zorundadır. Bu nedenle, örgütlerde bir
93 takım ruhunun geliştirilmesi ve işbirliğinin sağlanması gerekmektedir. Eren (2012), yüksek veya düşük
94 moral duygularının ortaya çıkmasında en önemli etkeni, belli bir grup veya kişi ile olan beşeri ilişkilerin
95 geliştirilmesi biçimi olduğunu iddia etmektedir. Görüldüğü gibi moral çok farklı biçimlerde ele
96 alınmaktadır. Tüm bu tanımlardan moralin sağlanmasının bireysel olmadığı ve örgütteki toplam
97 çalışanlarla birlikte sağlanabileceği söylenilebilir. Moralin grup uyumu, grup iş birliği, grup yeterliği
98 gibi durumlardan etkilenebileceği düşünülebilir. Bandura'ya (1997) göre, bir grup yapısı içinde
99 bağımsız olarak çalışan insanlar etrafındaki etkilerinden tamamen ayrı ve sosyal olarak yalıtılmış
100 bir şekilde işlev görmezler. Belirli bir sistem tarafından sağlanan kaynaklar, engeller ve fırsatlar
101 bireylerin ne kadar etkili olabileceğini belirler (Bandura, 1997).

102 Kolektif yeterliğe ilişkin öğretmenlerin olumlu ve olumsuz algıları onların okul ortamındaki
103 davranışları üzerinde çeşitli etkilere sahiptir. Öğretmenlerin, meslektaşlarının kolektif yeteneğinin
104 yüksek olduğunu düşünme eğiliminde olduğu okullarda, başarılı öğretim beklentisi içine girebilirler ve
105 bu yüzden birbirleriyle başarılı bir şekilde çalışırlar (Goddard ve Goddard, 2001). Kolektif öğretmen
106 yeterliğinin; öğrencilerden yüksek başarı beklen 37 zorluklar karşısında yılmama, çaba harcama ve
107 öğrenci başarısı ile ilişkili olduğu belirtilmiştir (Tschannen-Moran, Woolfolk Hoy ve Hoy, 1998).
108 Bandura'ya (1993) göre; "kendilerini akademik başarı sağlamada yetenekli gören okul personeli
109 okullarını gelişime yönelik olumlu bir atmosfer oluştururlar". Diğer yandan; "öğretmenlerin
110 söylemlerinde, öğrencileri eğitmedeki yenilemez güçlükler üzerine vurgulanması ise öğretmenlerin
111 yeterlik hissini zayıflatır". Bu durumun sonucu olarak düşük kolektif öğretmen yeterliği,
112 öğretmenlerin daha az çaba göstermesine, performanslarının daha düşük olmasına ve zorluklarla
113 karşılaştığında kararlılıkla üstesinden gelmeye çalışmak yerine pes etmelerine neden olmaktadır.
114 Gibson ve Dembo (1984) okul uygulamalarının bütünlük olarak hem bireysel hem de kolektif
115 öğretmen yeterliği ile ilişkili olduğunu ve bu yeterlik inançlarının pozitif bir okul atmosferi yaratarak
116 morali arttırdığını ve böylece öğrenci başarısını etkilediğini belirtmişlerdir. (Akt. Tschannen-Moran,
117 2004).

118 Eğitim öğretim sürecinin büyük role sahip olan öğretmenlerin yüksek morale sahip olmaları
119 öğrenci başarısı üzerinde olumlu etki göstermektedir. Yapılan çalışmalar da (Briggs, 1986; Cook, 1979;
120 Dennis, 1973; Ellenburg, 1972; Griffiths, 1956; Hopkins-Lavton, 1981) öğretmen morali ile öğrenci
121 başarısı arasında doğrusal bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur (Tanrıoğen, 1995). Yani, "öğretmen
122 moralinin yüksek olması öğrencilerin başarılarını artırmaktadır", denilebilir. Ellenburg (1972),
123 çalışmasında öğretmen moralinin, öğrenci başarısını artırdığı, okulu bir karaktere kavuşması için
124 gerekli değişimi sağladığı ve okulun eğitim hedeflerine ulaşmasında önemli bir yere sahip olduğunu
125 belirtmiştir. (Akt. Tanrıoğen, 1995). Okullardaki kolektif yeterlik hissi öğretmenlerin kendilerine
126 yönelik düşüncelerini, ve bu yüzden onların öğretim performansını ve dolayısıyla öğrenci öğrenmesi
127 etkileyebilmektedir (Kurt, 2009). Okulların da misyonunu yerine getirebilmesi öğretmenlerin
128 kendilerinden beklenen performansı göstermelerine bağlıdır (Bostancı ve Kayaalp, 2011). Bu nedenle
129 kolektif yeterliğin, öğretmen morali ile ilişkisinin bilinmesi önemli bir sorun olarak karşımıza
130 çıkmaktadır.

131 Bu çalışmada, kolektif yeterlik ve moral kavramının ilişkisinin ortaya konulması
132 amaçlanmıştır. Öğretmenlerin kolektif yeterlik ve morallerinin ne düzeyde olduğu ve bunların cinsiyet,
133 medeni durum, kıdem, sendika üyeliği gibi değişkenlere göre değişip değişmediği belirlenmeye
134 çalışılmıştır. Ayrıca, öğretmenlerin kolektif yeterlik düzeylerinin moral düzeylerini yordayıp
135 yordamadığına bakılacaktır.

136

137

2. Yöntem

138

2.1. Araştırmanın Modeli

139

140

Öğretmenlerin kolektif yeterlik düzeyleri ile moral düzeylerini bazı değişkenlere göre
incelemeyi ve karşılaştırmayı amaçlayan bu çalışma ilişkisel tarama modelindedir. İlişkisel tarama

141 modeli, iki değişken arasındaki ilişkinin belirlenmesine dayanan araştırma modelidir (Christensen,
142 Johnson & Turner, 2015).

143 2.2. Evren ve Örneklem 6

144 Araştırmanın evreni, Hatay Merkez kamu ilkokullarında 2014-2015 eğitim-öğretim yılında
145 görev yapan 1007 ilkokul öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırma örnekleminin belirlenmesi için
146 kuramsal örneklem büyüklüğü çizelgesinden yararlanılmış, %95'lik güven düzeyi, $\alpha=.05$ anlamlılık ve
147 %5'lik hoşgörü düzeyi için örneklem büyüklüğü yaklaşık 278 öğretmen olarak hesaplanmıştır.

148 2.3. Verilerin Toplanması

149 Araştırma kapsamında basit tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılarak 285 öğretmenden veri
150 toplanmış, boş soru bulunan ya da uygun doldurulmayan anketler değerlendirme dışı bırakılmıştır. Bu
151 işlemlerden sonra 249 anket üzerinden analizler gerçekleştirilmiştir.

152 2.4. Veri Toplama Araçları 10

153 **Kolektif Yeterlik Ölçeği:** Araştırmada Schwazer ve Jarusalem (1999) tarafından geliştirilen
154 Gürçay, Yılmaz ve Ekici (2009) tarafından Türkçe 'ye uyarlanan "Kolektif Yeterlik Ölçeği"
155 kullanılmıştır. Orijinal dili Almanca olan "Kolektif Yeterlik Ölçeği" 12 maddeden oluşmaktadır.
156 Ölçek; "Tamamen Doğru" (4 puan), "Çoğunlukla Doğru" (3 puan), "Nadiren Doğru" (2 puan) ve
157 "Doğru değil" (3 puan) şeklinde puanlanan 4'lü likert tipi ölçektir. Orijinal ölçek tek boyutlu olarak
158 geliştirilmiştir ve Cronbach's Alpha güvenilirlik katsayısı 0,91 olarak hesaplanmıştır. Gürçay, Yılmaz ve
159 Ekici (2009) çalışmalarında yapmış oldukları açımlayıcı faktör analizinde 2 boyut olarak bulmuşlardır.
160 Ölçeğin birinci boyutu öğretmen yeterliklerinin grup performansına etkisi olacağına inanç, ikinci
161 boyutu öğretmenlerin ortak çalışmalarının grup performansına etkisi olacağına inanç ile ilgilidir.
162 Ölçeğin güvenilirlik katsayısını da (Cronbach's Alpha) ölçeğin tamamı için 32 olarak hesaplamışlardır.

163 Bu çalışmada, öncelikle ölçeğin 2 boyutlu yapısının test edilmesi için doğrulayıcı faktör analizi
164 gerçekleştirilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda oluşan uyum değerleri iki boyutlu yapıyı
165 doğrulasa da boyutlar arasında 0,96 korelasyon bulunmuştur. Bu nedenle ölçeğe tek boyutlu olarak
166 tekrar doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Analiz sonucunda elde edilen sonuçlar ile
167 ($\chi^2=98,466$; $df=52$; $\chi^2/df=1,89$; GFI=0,94; CFI=0,97; IFI=0,97; RMSEA=0,06) ölçeğin
168 doğrulandığı ve tek boyutlu yapının mevcut örneklem ile uyumlu olduğu söylenebilir. Ölçeğin orijinal
169 formunun da tek boyutlu olması nedeniyle bu çalışmada da tek boyutlu olarak kullanılmıştır.
170 Çalışmada ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0,93 olarak bulunmuştur

171 **Moral Ölçeği:** Öğretmen morali düzeyinin belirlenmesi için Hardage ve Lucas (1978)
172 tarafından geliştirilen, Holmes (1979) tarafından yeniden düzenlenen, Uras (1998) tarafından
173 Türkçe'ye uyarlanan "Örgütsel Sağlık Anketi"nin 'Moral' boyutu kullanılmıştır. Kullanılan ölçek
174 "Tam katılıyorum (5 puan)" ve "Hiç katılmıyorum (1 puan)" olarak derecelendirilen ve 9 maddeden
175 oluşan likert tipi bir ölçektir. Ortalama puan yükseldikçe öğretmenlerin moral düzeyinin yükseldiği
176 şeklinde yorumlanmaktadır. Bu çalışmada ölçeğin Cronbach's Alpha güvenilirlik değeri 0,80 olarak
177 hesaplanmıştır. Ölçeğin bu çalışmadaki örnekleme uygunluğunu test etmek için doğrulayıcı faktör
178 analizi gerçekleştirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda elde edilen sonuçlar ile ($\chi^2=70,392$; $df=24$;
179 $\chi^2/df=2,93$; GFI=0,94; CFI=0,93; IFI=0,93; RMSEA=0,08) ölçeğin doğrulandığı ve mevcut
180 örneklem ile uyumlu olduğu söylenebilir.

181

182 2.5. Verilerin Analizi 29

183 Verilerin analizinde hangi analizlerin kullanılacağına tespit edilmesi için verilerin normal
184 dağılım gösterip göstermediğine bakılmıştır. Verilerin normal dağılımı çarpıklık basıklık katsayılarına
185 bakarak değerlendirilmiştir. Çarpıklık basıklık katsayılarına ilişkin sonuçlar Tablo 1'de verilmiştir.
186 Tablo 1'de yer alan çarpıklık basıklık değerleri +2 ve -2 değerleri arasında olduğu için verilerin normal
187 dağılım gösterdiği söylenebilir (George ve Mallery, 2010).

188 **Tablo 1:** Kolektif yeterlik ve moral ölçekleri çarpıklık basıklık testi sonuçları

Ölçekler	Çarpıklık	Basıklık
Kolektif yeterlik	-0,240	0,154

189 Veriler **5** normal dağılım gösterdiği için parametrik testler olan t-testi, Anova, Pearson
 190 korelasyon katsayısı ve doğrusal regresyon analizlerinin kullanılmasına karar verilmiştir. Regresyon
 191 analizleri gerçekleştirilmeden önce Tolerance ve VIF değerlerine bakılmış, değerlerin kabul edilebilir
 192 sınırlarda olmasından dolayı analizlere devam edilmiştir. Bağımsız değişken tek boyutlu olduğu için
 193 çoklu bağlantılılık probleminden de bahsetmek mümkün değildir. Ancak medeni durum değişkeninde
 194 gruplarda yer alan kişi sayıları arasında yüksek fark olmasından dolayı parametrik olmayan testlerde
 195 Mann Whitney-U testi sonuçlarına bakılmıştır. Öğretmenlerin kolektif yeterlik ve moral düzeylerinin
 196 belirlenmesi için ölçeklerden elde edilen puanların yorumlanmasında aşağıdaki Tablo 2’de belirtilen
 197 düzeyler esas alınmıştır.

198 **Tablo 2:** Kolektif yeterlik ve moral düzeylerine göre puan aralıkları ve katılım düzeyleri

Kolektif Yeterlik Düzeyi Puan Aralıkları	Düzyey	Öğretmen Moral Düzeyi Puan Aralıkları	Düzyey
3,25 – 4,00	Çok Yüksek	4,20 – 5,00	Çok Yüksek
2,50 - 3,24	Yüksek	3,40 – 4,19	Yüksek
1,75 - 2,49	Orta	2,60 – 3,39	Orta
1,00 - 1,74	Düşük	1,80 – 2,59	Düşük
		1,00 – 1,79	Çok Düşük

199

200 3. Bulgular

201 3.1. Öğretmenlerin Kolektif Yeterlik ve Moral Düzeylerine İlişkin Bulgular

202 **24** araştırmanın birinci alt problemine ait, öğretmenlerin kolektif yeterlik ve moral düzeylerine
 203 ilişkin veriler Tablo 3’te verilmiştir.

204 **Tablo 3:** Öğretmenlerin moral ve kolektif yeterlik düzeyleri

Değişkenler	n	\bar{X}	SS
Kolektif Yeterlik	249	3,07	.55
Moral	249	4,14	.47

205 Tablo 3’e göre, öğretmenlerin moral düzeyleri ($\bar{X} = 4,14$) ve kolektif yeterlik düzeylerinin ($\bar{X} = 3,07$)
 206 “Yüksek” olduğu belirlenmiştir.

207 **23** Öğretmenlerinin kolektif yeterlik ve moral düzeylerinin cinsiyet, kıdem ve sendika üyeliğine
 208 göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin veriler Tablo 4’te sunulmuştur.

209 **Tablo 4:** Öğretmenlerin kolektif yeterlik ve moral düzeylerinin cinsiyet, sendika üyeliği ve
 210 kıdem değişkenlerine göre incelenmesi

	Değişken Türü	Kategori	N	\bar{X}	SS	t	p
Kolektif yeterlik	Cinsiyet	Kadın	136	3,12	0,56	1,74	0,08
		Erkek	113	3,00	0,55		
	Sendika Üyeliği	Evet	196	3,03	0,55	-1,80	0,07
		Hayır	53	3,19	0,58		
Moral	Kıdem	1-20 yıl	101	3,10	0,55	0,72	0,47
		21 yıl +	148	3,05	0,56		
	Cinsiyet	Kadın	136	4,08	0,47	-1,94	0,05
		Erkek	113	4,19	0,46		
Moral	Sendika Üyeliği	Evet	196	4,10	0,48	-2,54	0,01
		Hayır	53	4,28	0,42		
	Kıdem	1-20 yıl	101	4,05	0,45	-2,37	0,02

21 yıl + 148 4,19 0,48

211 Tablo 4'e göre öğretmenlerin kolektif yeterlik düzeyleri cinsiyet [$t(247) = 1,74; p > 0,05$],
 212 sendika üyeliği [$t(247) = -1,80; p > 0,05$] ve mesleki kıdemlerine [$t(247) = 0,72; p > 0,05$] göre anlamlı
 213 farklılık göstermemektedir. Öğretmenlerin moral düzeyleri cinsiyete göre [$t(247) = -1,94;$
 214 $p > 0,05$] anlamlı farklılık göstermezken, sendika üyeliği [$t(247) = -2,54; p < 0,05$] ve mesleki
 215 kıdemlerine [$t(247) = -2,37; p < 0,05$] göre anlamlı farklılık göstermektedir. Yine sendika üyesi
 216 olmayan öğretmenlerin moral düzeyleri de sendika üyesi öğretmenlere göre daha yüksektir. Mesleki
 217 kıdeme göre tablo incelendiğinde; mesleki kıdemi daha fazla olan öğretmenlerin moral düzeylerinin
 218 daha yüksek olduğu söylenebilir.

219 Öğretmenlerin medeni durumlarına göre kolektif yeterlik ve moral düzeylerinde anlamlı
 220 farklılık olup olmadığı non-parametrik testlerden Mann-Whitney U testi ile belirlenmiştir ve elde
 221 edilen sonuçlar Tablo 5'te verilmiştir.

222 **Tablo 5:** Öğretmenlerin kolektif yeterlik ve moral düzeylerinin medeni duruma göre
 223 incelenmesi

	Kategori	N	S.T.	p
Kolektif	Evli	226	123,82	0,432
	Bekar	23	136,57	
Moral	Evli	226	121,82	0,028
	Bekar	23	156,28	

224 Öğretmenlerin medeni durumlarına göre kolektif yeterlik düzeyleri anlamlı olarak
 225 farklılaşmazken ($p > 0,05$); moral düzeyleri anlamlı olarak farklılaşmaktadır ($p < 0,05$). Bekar
 226 öğretmenlerin moral düzeyleri evli öğretmenlere göre daha fazladır denilebilir. Öğretmenlerin
 227 evlendikten sonra mevcut iş yüklerine aile sorumluluklarının da yüklenmesi moral düzeylerini
 228 düşürüyor olabilir.

229 Öğretmenlerin kolektif yeterlik ve moral düzeylerinin yaş değişkenine göre anlamlı olarak
 230 farklılaşp farklılaşmadığını test etmek için ANOVA analizi yapılmış, gruplar arası farkın hangi
 231 gruplar arasında olduğunu öğrenmek için ise varyansların homojen olduğu ancak örneklem eşit
 232 olmadığı durumlarda kullanılacak testlerden olan Gabriel testi (Kayri, 2009) sonuçlarına
 233 bakılmıştır.

234 **Tablo 6:** Öğretmenlerin kolektif yeterlik ve moral düzeylerinin yaş değişkenine göre incelenmesi

	Yaş	N	\bar{X}	Ss	Var. K	KT	Anova Testi				Fark
							Sd	KO	F	p	
Kolektif yeterlik	31-40 (A)	46	3,16	0,50	G.Arası	1,27	2	0,64	2,06	.13	Yok
	41-50 (B)	146	3,01	0,55	G.İçi	75,77	246	0,31			
	51 ve üzeri (C)	57	3,14	0,60	Toplam	7,03					
	Toplam	249	3,07	0,56							
Moral	31-40 (A)	46	4,05	0,39	G.Arası	3,03	2	1,52	7,19	.00	A-C B-C
	41-50 (B)	146	4,09	0,48	G.İçi	51,93	246	0,21			
	51 ve üzeri (C)	57	4,34	0,45	Toplam	54,96					
	Toplam	249	4,14	0,47							

4

235 Tablo 6'ya göre, öğretmenlerin kolektif yeterlik düzeyi algıları yaşlarına göre anlamlı farklılık
236 göstermemektedir ($F_{2-246}=2,06; p> .05$). Öğretmenlerin moral düzeyleri ise yaşlarına göre anlamlı
237 farklılık göstermektedir ($F_{2-246}=7,19; p< .05$). Bu fark yaşı 31-40 ve 41-50 arası olan öğretmenler
238 ile 51 ve üzeri olan öğretmenler arasındadır. Öğretmenlerin yaşı arttıkça moral düzeyleri de
239 artmaktadır.

240

241 3.2. Öğretmenlerin Kolektif Yeterlik ve Moral Düzeyleri Arasındaki İlişki

242 Öğretmenlerin kolektif yeterlik düzeyleri ile moralleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi için
243 korelasyon analizi kullanılmış ve bu analize ilişkin sonuçlar Tablo 7'de verilmiştir.

244 **Tablo 7:** Öğretmenlerin kolektif yeterlikleri ile moral düzeyleri arasındaki ilişki

	Moral
Kolektif Yeterlik	0,353 *

245 Cohen (1988)'e göre iki değişken arasındaki ilişkinin değeri .10-.29 arası düşük; .30-.49 arası
246 orta; .50-1.00 arası yüksek dereceli bir ilişki olduğunu gösterir (Pallant, 2007). Tablo 7'ye göre
247 öğretmenlerin kolektif yeterlik düzeyleri ile moral düzeyleri arasında pozitif yönlü orta dereceli ilişki
248 vardır denilebilir.

249 **21** Öğretmenlerin kolektif yeterlik düzeylerinin moral düzeylerini yordamasına ilişkin yapılan
250 regresyon analizi sonuçları Tablo 8'de verilmiştir.

251 **Tablo 8:** Öğretmenlerin kolektif yeterlik düzeylerinin moral düzeylerini yordamasına ilişkin
252 yapılan regresyon analizi sonuçları

Yordayıcı Değişken	Yordanan Değişken: Moral				
	B	Standart Hata	β (Beta)	t	p
Sabit	3,223	.157		20,557	.00
Kolektif yeterlik	.298	.050	.353	5,992	.00
R= .353	R²=.124				
F_(1,247)= 35,073	P= .000				

253 Tablo 8'de yer alan regresyon analizi sonuçlarına göre öğretmenlerin kolektif yeterlik
254 düzeyleri, moral düzeylerinin anlamlı yordayıcısıdır ($R= .353, R^2= .124, p < .01$). Kolektif yeterlik,
255 moral düzeyinin yaklaşık %12'sini açıklamaktadır. Yani moral düzeyindeki değişimin % 12'si
256 kolektif yeterlikten kaynaklanmaktadır denilebilir. Regresyon tablosuna göre ortaya çıkan regresyon
257 denklemi "Moral=3,223+0,298*Kolektif Yeterlik" olarak belirlenmiştir. Bu denkleme göre kolektif
258 yeterlikteki 1 birimlik artış öğretmenlerin moral düzeylerini 0,298 birim artırmaktadır.

259 3.3. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

260 Araştırmada, ilkokul öğretmenlerinin kolektif yeterlik düzeylerinin cinsiyet, medeni durum,
261 kıdem, sendika üyeliği değişkenlerine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
262 Duman, Göçen ve Duran (2013), Goddard ve Skrla (2006), Gürçay, Ekici ve Yılmaz (2009)
263 çalışmalarında, bu çalışmaya paralel olarak, cinsiyete göre kolektif yeterlik düzeyinin anlamlı farklılık
264 göstermediğini bulmuşlardır. Öğretmenlerin toplumsal rollerinin görevleri üzerinde herhangi bir
265 belirleyici etkisi olmadığı söylenebilir. Araştırmada öğretmenlerin yeterlik düzeylerinin kıdeme göre
266 anlamlı farklılık göstermediği bir diğer sonuç olarak ortaya konmuştur. Duman, Göçen ve Duran
267 (2013), Kurt (2009), Goddard ve Skrla'nın (2006) çalışmalarında kıdeme göre öğretmenlerin kolektif
268 yeterlik algılarının farklılaştığı bulunmuştur. Öğretmenlerin kıdemleri arttıkça kolektif yeterlik algıları
269 da artmaktadır. Ancak bu bulgu, araştırmada elde edilen bu bulgu ile tutarlı değildir. Bu durumda,

270 kolektif yeterliğin tek başına öğretmenlik kıdemine göre değil aynı zamanda örgütsel özelliklere ya da
271 yöneticilere göre değiştiği söylenilebilir.

272 Araştırmada ilkökul öğretmenlerinin moral düzeyinin cinsiyete göre farklılık göstermediği
273 bulgusunun, Ermeç (2007) ve Tanrıoğen (2003) tarafından yapılan çalışma sonuçları ile tutarlı olduğu
274 görülmektedir. Çiçek (2013), Memişoğlu ve Aydın (2014), Lülecı (2017) öğretmenlerin moral
275 düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşmışlardır. Kurum
276 (2013) örgüt sağlığı ile ilgili araştırmasında, öğretim üyelerinin moral düzeylerinin cinsiyete göre kadın
277 öğretim üyeleri lehine anlamlı olarak farklılaştığını bulmuştur.

278 Kıdem ve yaş değişkenine göre öğretmen morali anlamlı farklılık göstermektedir. Bu
279 çalışmada kıdem ve yaş arttıkça öğretmenlerin moral düzeylerinin de arttığı sonucuna ulaşılmıştır.
280 Tanrıoğen (1995), yaşlı öğretmenlerin genç öğretmenlere göre moral düzeylerinin daha yüksek
281 olduğunu belirtmiştir. Ermeç (2007)'in çalışmasında ise kıdem artışının öğretmen moraline olumsuz
282 etki ettiği sonucunu bulmuştur. Çalışmada medeni duruma göre öğretmenlerin moral düzeylerinin
283 anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bekar öğretmenlerin moral düzeyleri evli
284 öğretmenlere göre daha yüksektir. Evli öğretmenlerin görevlerinin yanı sıra aile sorumluluklarının da
285 olması moral düzeyinin düşmesine neden ol⁶uş olabilir.

286 Çalışmada, kolektif yeterlik ve moral arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişki olduğu, kolektif
287 yeterliğin öğretmen moralini anlamlı olarak yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Verimli bir işbirliği
288 çalışması, öğretmenleri güçlendirir ve kolektif öz yeterlik algılarını yükseltir. İş ortamında birlik ve
289 beraberlik duygusu öğretmen moralini artırırken, işbirliği duygusunun yokluğu moral düzeyine
290 olumsuz etki etmektedir (Donohoo vd.,2018; Eren, 2012). Bandura (1997) da işbirlikçi mesleki
291 etkileşimlerin kolektif yeterlik normları ortaya çıkardığını belirtmiştir. Buradan yola çıkarak, işbirlikçi
292 okul ortamının kolektif yeterlik normları oluşturduğunu, aynı zamanda okullarda öğretmen moralini
293 artırdığı⁷ylenebilir. Hoy ve arkadaşlarına göre (1991) öğretmenlerin moral düzeylerinin yüksek
294 olması, okulda iletişim ve işbirliğinin güçlü olması ile ilgilidir. Özdemir (2012) destek kültürünün
295 moralin anlamlı bir yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bazı araştırmacılar (Redefer, 1950-1960,
296 Gross ve Herriot, 1965; Leveille,1981; Miller, 1981) yüksek moral düzeyine sahip olan öğretmenlerin,
297 öğretmekten zevk alan, kendilerini kişisel ve mesleki açıdan geliştirmeye çalışan, okul müdürü ile iyi
298 ilişkiler içerisinde olan, diğer öğretmenlerle işbirliği yapan ve onlar hakkında olumlu düşüncelere sahip
299 olan, okulları ile iftihar eden, statülerinden, okulun olanaklarından ve hizmetlerinden, çevrenin ve ana-
300 babaların ilgilendiren memnun ve öğrencilerle iyi ilişkiler içerisinde olan bireyler olduklarını ortaya
301 koymuşlardır (Akt. Tanrıoğen,1995). Öğretmenlerin sahip olduğu yüksek kolektif yeterlik düzeyleri,
302 zor durumların üstesinden gelebilmek için grup olarak gerekenleri yapabilecekleri ve olumsuzluklarla
303 karşılaşsalar bir grubun tüm üyeleri ile beraber ortak ve başarılı çalışmalara devam edebileceklerini
304 göstermektedir. Schwarzer ve Schmitz (1996) yüksek kolektif yeterliğe sahip öğretmenlerin bu sayede
305 ilerde karşılaşacakları zor ve stresli günlerin üstesinden gelebilmek için iyimser bir anlayış
306 geliştirebileceklerini ileri sürmüştür (Akt. Gürçay, Yılmaz ve Ekici, 2009). Bazı araştırmacılar, okul
307 içerisinde paylaşılan yüksek bir yeterlik duygusunun, yüksek akademik başarıyı da teşvik edebileceğini
308 ve öğrencilerin de başarı düzeylerini etkileyebileceğini belirtmektedir (Bandura, 1997; Goddard ve
309 diğerleri, 2000; Kurz ve Knight, 2004; Tschannen-Moran, ve Barr, 2004).

310 Tüm bu sonuçlar göz önüne alındığında ilkökul öğretmenlerinin kolektif yeterlik ve moral
311 düzeyleri arasındaki ilişkinin farklı bölgelerden farklı eğitim kademelerinden ve de değişik örgütsel
312 faktörler ile araştırmaların çeşitlendirilerek bulgular arası karşılaştırma yapma ihtiyacı olduğunu
313 düşündürmektedir. Özellikle kolektif yeterliğin örgütsel faktörlerle olan ilişkisini belirleyen etmenlerin
314 ortaya konması için araştırmaların artırılması yönünde ihtiyaç hissedildiği söylenilebilir. Sendika üyesi
315 öğretmenlerin moral düzeylerindeki anlamlı düşüş, sendikali öğretmenlerin ya muhalif duruşa sahip
316 olmaları ya da yöneticilik beklentisinin gerçekleşmemesinden kaynaklanabilir. Bu konuda daha sağlıklı
317 yorumlar yapabilmek için başka bir çalışmada öğretmenlerin üye oldukları sendikalar da kişisel
318 değişkenlere eklenerek, sendikalara göre anlamlı farklılık olup olmadığına bakılabilir.

319 **Kaynaklar**

- 320 Akpınar, B. ve Aydın, K. (2007). Eğitimde değişim ve öğretmenlerin değişim algıları. *Eğitim ve Bilim*,
321 32, 71–80.
- 322 Balcı, A. (2001). Sosyal bilimlerde araştırma: yöntem, teknik ve ilkeler. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- 323 Bandura, A. (1993). Perceived self-efficacy in cognitive development and functioning. *Educational*
324 *Psychologist*, 28 (2), 117–148.
- 325 Bandura, A. (1995). Exercise of personal and collective efficacy in changing societies. A. Bandura
326 (Ed.), *Self-efficacy in Changing Societies içinde* (s. 1–45). New York: Cambridge University Press.
- 327 Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: W. H. Freeman and Company.
- 328 Bandura, A. (2002). Self-efficacy assessment. İçinde: R. Fernandez-Ballesteros (Ed.), *Encyclopedia of*
329 *psychological assessment*. London: Sage Publications..
- 330 Başaran, İ. E. (2008). *Örgütsel davranış; insanın üretim gücü*. Ankara: Ekinoks Yayıncılık.
- 331 Bostancı, A. B., Kayalp, D. (2011). İlköğretim okullarında öğretmen performansının geliştirilmesi.
332 *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(1),127-140.
- 333 Bursalıoğlu, Z. (1982). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış* (6.baskı). Ankara: Ankara Üniversitesi
334 Eğitim Fakültesi.
- 335 Büyükoztürk, Ş., Akbaba Altun, S. ve Yıldırım, K. (2010). *Uluslararası öğretim ve öğrenme araştırması*
336 *Türkiye ulusal raporu*. MEB: Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü
- 337 Cooper, J. D. (2010). *Collective efficacy, organizational citizenship behavior, and school effectiveness in Alabama*
338 *public high schools*. Doktora Tezi, Tuscaloosa: Alabama Üniversitesi
- 339 Cybulski, T. G., Hoy, W. K., Sweetland, S.R. (2005). The roles of collective efficacy of teachers and
340 fiscal efficiency in student achievement. *Journal of Educational Administration*, 43, 5, 439–461.
- 341 Çalık, T., Sezgin F., Kavgacı, H. ve Kılınç, A.Ç. (2012). Okul müdürlerinin öğretim liderliği
342 davranışları ile öğretmen öz yeterliği ve kolektif öğretmen yeterliği arasındaki ilişkilerin
343 incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12,4 2487-2504.
- 344 Çelik, O.T. ve Üstüner, M. (2017). Ortaöğretim öğretmenleri için mesleki değerler ölçeği geliştirme
345 çalışması. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10,151-169.
- 346 Çiçek, Z. (2013). *İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin örgüt sağlığına ilişkin algılarının*
347 *değerlendirilmesi (İstanbul ili Ümraniye ilçesi örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul:
348 Hasan Kalyoncu Üniversitesi.
- 349 Cybulski, T.G., Hoy, W.K. ve Sweetland, S.R. (2005). The roles of collective efficacy of teachers and
350 fiscal efficiency in student achievement. *Journal of Educational Administration*, 43(4/5), 439-461.
- 351 Donohoo, J., Hattie, J. ve Eells, R. (2018). The power of collective efficacy. *Educational Leadership* 75
352 (6), 40–44.
- 353 Duman, B., Göçen G. ve Duran V. (2013). İlköğretim öğretmenlerinin kolektif yeterlik düzeylerinin
354 çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Özel Sayı*,
355 1, 144-155.
- 356 Eells, R. J. (2011). *Meta-Analysis of the relationship between collective teacher efficacy and student achievement*.
357 Yayınlanmamış Doktora Tezi, Chicago:Loyola University.
- 358 Eren, E. (2012). *Örgütsel davranış ve yönetim psikolojisi*, 13.Baskı. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- 359 Ermeç, E. G. (2007). *İlköğretim okullarının bürokratikleşme düzeyi ile öğretmen morali arasındaki ilişkiler*.
360 Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli: Pamukkale Üniversitesi.
- 361 George, D. ve Mallery, P. (2010). *SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference 17.0 update*.
362 10th Edition, Pearson, Boston.
- 363 Gibson, S., ve Dembo, M. (1984). Teacher efficacy: A construct validation. *Journal of Educational*
364 *Psychology*, 76, 569–582.
- 365 Goddard, R. D., Hoy, W.K. ve Woolfolk-Hoy, A. (2000). Collective teacher efficacy: its meaning,
366 measure, and impact on student achievement. *American Education Research Journal*, 37, 2, 479–
367 507.
- 368 Goddard, R. D. (2001). Collective efficacy: A neglected construct in the study of the schools and
369 student achievement. *Journal of Educational Psychology*, 93, 3, 467-476.

- 370 Goddard, R. G., Hoy, W. K. ve Woolfolk Hoy, A. (2004). Collective efficacy: theoretical
371 development, empirical evidence and future directions. *Educational Researcher*, 33, 3, 3–13.
- 372 Goddard, R. D., LoGerfo, L., ve Hoy, W. K. (2004). High school accountability: the role of collective
373 efficacy. *Educational Policy*, 18(3), 403-425.
- 374 Goddard, R.D., ve Skrla, L. (2006). The influence of school social composition on teachers' collective
375 efficacy beliefs. *Education Administration Quarterly*, 42(2), 216–235. doi:10.1177/
376 0013161X05285984
- 377 Gürçay, D., Yılmaz, M. ve Ekici, G. (2009). Öğretmen kolektif yeterlik inancını yordayan faktörler.
378 *Haçettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36, 119-128.
- 379 Hoy, W. K., ve Miskel, C. G. (1982). *Educational administration: theory, research, and practice*. New York:
380 Random House.
- 381 Hoy, W. K., Tarter, C. J., ve Kottkamp, R. B. (1991). *Open schools / healthy schools: measuring organizational*
382 *climate*. Newbury Park: SAGE.
- 383 Hoy, W. K., Sweetland, S. R., ve Smith, P. A. (2002). Toward an organizational model of achievement
384 in high schools: the significance of collective efficacy. *Educational Administration Quarterly*,
385 38(1), 77-93.
- 386 Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayınları: Ankara
- 387 Kayri, M. (2009). Araştırmalarda gruplar arası farkın belirlenmesine yönelik çoklu karşılaştırma (Post-
388 Hoc) teknikleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(1), 51-64.
- 389 Konan, N. (2012). İlköğretim okulu ve lise öğretmenlerinin sigara içme alışkanlıkları. *Sosyal Bilimler*
390 *Dergisi*, 2(11), 74–98.
- 391 Korkmaz, I. (2006). Yeni ilköğretim programının öğretmenler tarafından değerlendirilmesi. *Ulusal*
392 *Sınıf Öğretmenliği Kongresi*. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi. Bildiri Kitabı Cilt 2, 249–
393 260.
- 394 Kurt, T. (2009). *Okul müdürlerinin dönüşümcü ve işlemci liderlik stilleri ile öğretmenlerin kolektif yeterliği ve öz*
395 *yeterliği arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi,
396 Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- 397 Kurt, T. (2012). Öğretmenlerin öz yeterlik ve kolektif yeterlik algıları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10,
398 2, 195-227.
- 399 Kurum, G. (2013). *Trakya Üniversitesi'nde görev yapan öğretim elemanlarının örgüt sağlığı algıları ile örgütsel*
400 *güven düzeyleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Edirne: Trakya Üniversitesi.
- 401 Kurz, T. B. ve Knight, S. L. (2004). An exploration of the relationship among teacher efficacy,
402 collective teacher efficacy and goal consensus. *Learning Environments Research*, 7, 111-128.
- 403 Larrick, C.S. (2004). *Collective teacher efficacy and student achievement*. Yayınlanmamış Doktora Tezi,
404 Charlottesville: The University of Virginia.
- 405 Lülecı, C. (2017). *İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarındaki öğretmenlerin moral düzeyleri ile iş doyum düzeyleri*
406 *arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale: On Sekiz Mart Üniversitesi.
- 407 Memişoğlu, S. P. ve Aydın, A. A. (2014) İlköğretim okulu öğretmenlerinin okul ortamında morale
408 ilişkin algıları. *International Journal of Social Science*, 26, 105-122. Doi: 10.9761
- 409 Özdemir, S. (2012). İlköğretim okullarında okul kültürü ile örgütsel sağlık arasındaki ilişki. *Kuram ve*
410 *Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 18, 4, 599-620
- 411 Özpolat, A., R., Sezer, F., İşgör, İ., Y. ve Sezer, M. (2007). Sınıf öğretmenlerinin yeni ilköğretim
412 programına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Millî Eğitim Dergisi*, 36 (174), 206–213.
- 413 Pallant, J. (2007). *A step by step guide to data analysis using SPSS for Windows*. McGraw Hill, New York.
- 414 Tabanlı, E ve Çelik, K. (2013). Öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlikleri ile öğretmen öz-
415 yeterlikleri Arasındaki İlişki. *International Journal of Human Sciences*, 10, 2, 1167-1184.
- 416 Tanrıoğen, A. (1995). Öğretmen moraline ilişkin yapılan araştırmalar. *Eğitim Yönetimi*, 1,1.
- 417 Tanrıoğen, Z. M. (2003). *İlköğretim öğretmenlerinin moral düzeylerini etkileyen etkenler*. Yayınlanmamış
418 Yüksek Lisans Tezi, Denizli: Pamukkale Üniversitesi.

- 419 Taş, A., Çelik, K. ve Tomul, E. (2007). Yenilenen ilköğretim programının uygulandığı ilköğretim
420 okullarındaki yöneticilerin liderlik tarzları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 2,
421 85-98.
- 422 Tschannen-Moran, M., Woolfolk Hoy, A., ve Hoy W. K. (1998). Teacher Efficacy: Its Meaning and
423 Measure. *Review of Educational Research*, 68, 202-248.
- 424 Tschannen-Moran, M. ve Woolfolk Hoy, A. (2001). Teacher efficacy: Capturing and elusive
425 construct. *Teaching and Teacher Education*, 17, 783-805.
- 426 Tschannen-Moran, M., ve Barr, M. (2004). Fostering Student Learning: The Relationship of
427 Collective Efficacy and Student Achievement. *Leadership and Policy in Schools*, 3, 3, 189-209.
- 428 Uras, M. (1998). *Lise Öğretmenlerinin örgüt sağlığına ilişkin algıları*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Malatya:
429 İnönü Üniversitesi.
- 430 Çelik, O.T. ve Üstüner, M. (2017). Ortaöğretim öğretmenleri için mesleki değerler ölçeği geliştirme
431 çalışması. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 151-169
- 432 Yılmaz, M., Turanlı, N. (2017). Öğretmenlerin kolektif yeterlik algılarının incelenmesi: Altındağ ilçesi
433 örneği. *The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences*, 3 (2), 151-158.
- 434

435 **Extended English abstract**

- 436 **Purpose and Significance:** It can be said that the most important individual of education is teachers.
437 The competence faith of teachers is one of the most important factors that effects their success while
438 practising their professions (Büyüköztürk, Akbaba Altun ve Yıldırım, 2010). There are other studies
439 that indicate one of the most important variables that effects teachers' performances at school is their
440 self-efficacy perceptions (Büyüköztürk, Akbaba Altun ve Yıldırım, 2010; Tabancalı ve Çelik, 2013).
441 Increasing the education quality can not be considered independently from increasing the teacher
442 quality. To reach the expected goals in education, teachers' supporting each other in each level is an
443 important point. Teacher's common belief towards success can have success in education and makes
444 the effective education coming through. (Yılmaz ve Turanlı, 2017). As a result of this, besides self
445 efficacy, the groups' faith in success namely collective efficiency concept shows up. The collective
446 competence concept which was built on self-efficacy is a concept that revealed as a result of the
447 enlargement of self efficacy and it was defined as a common belief -concerning their common
448 abilities- which was shared by a group to arrange and carry on necessary behaviours to achieve certain
449 goals. (Goddard, Hoy ve Woolfolk-Hoy, 2000; Bandura, 1993,1997). When self efficacy is person's
450 faith in himself, collective efficiency is groups faith in themselves. Although they have different
451 definitions, they are related to each other. Because one's performance in a group depends on the
452 other people in the group. (Bandura, 1995; Bandura, 1997). Self-efficacy belief's depends on person's
453 self performance perception but collective competence is a social perception related to employees
454 talent in the organisation as a whole. (Kurt, 2012). Although the concept of moral has lots of
455 definitions, most of the related with group aims. For instance, according to Guba (1958), moral is
456 related to extra energy consumption to realize the organizational aims. (Akt. Hoy ve Miskel, 1982).
457 In this sense, high moral can be considered as making extra effort tendency to succeed group's aims.
458 Most of the definitions related to moral concept includes the aims' proportional change opinion and
459 sense of belonging. Merely, systems model includes the dimension of group aims' rationality which
460 is generally neglected.
- 461 Moral has 3 components. These are (Hoy ve Miskel, 1982):
- 462 • Identification : indicates aims' proportional change, in other words, the degree of matching
 - 463 • Belonging : is the harmony between bureaucratic needs and personal needs.
 - 464 • Rationality : express the harmony between bureaucratic expectations and organisational needs.
 - 465

466 The researches reveal that collective competence concept highly related to student success in schools
467 in a very meaningful and positive way. (Bandura, 1993; Goddard, Hoy et al., 2000; Goddard, LoGerfo
468 et al., 2004; Hoy et al., 2002; Tschannen-Moran ve Barr, 2004; Larrick, 2004, Cybulski, Hoy and
469 Sweetland, 2005; Cooper, 2010). However, Fells (2011) in his “the meta analysis of the relationship
470 between collective teacher competence and student success” study, examined 26 researches and
471 determined that there is a strong relationship between collective teacher competence and student
472 success. The study of Goddard, Woolfolk Hoy ve Hoy (2000) also revealed the result that collective
473 competence has a positive effect on student success. According to the result of the study, one unit
474 increase in collective teacher competence, provides more than 40% increase in standard deviation of
475 the student success. As is seen, the collective competence sense in schools can effect teachers
476 thoughts towards themselves and so their teaching performance and learning of students. (Kurt,
477 2009). Having high moral of the teachers who have a great role in education process shows positive
478 effect on student success, the studies (Briggs, 1986; Cook, 1979; Dennis, 1973; Ellenburg, 1972;
479 Griffiths, 1956; Hopkins-Lavton, 1981) revealed that there is a linear relationship between teacher
480 moral and student success (Tanrıöğen, 1995). Namely, it can be said that teacher’s moral’s being high
481 increases the students success. In his study Ellenburg (1972) stated that teacher’s moral set forth a
482 change in creating a school character besides student success and has an important place in reaching
483 education aims of the school. (Akt. Tanrıöğen, 1995).

484 **Methods:** This study which aims to examine and compare teacher’s collective competence and moral
485 levels according to some variables in relational screening model. In this research “collective
486 competence scale” which was developed by Schwazer and Jarusalem and was adapted into Turkish
487 by Gürçay, Yılmaz and Ekici; and “Organizational Health Questionnaire”’s moral part which was
488 developed by Hardage and Lucas (1978), rearranged by Holmes (1979) and adapted into Turkish by
489 Uras (1998) were used to collect data.

490 **Results :** The collective competence levels of primary school teachers dont indicate meaningful
491 difference according to gender, marital status, seniority and union membership. However, the moral
492 levels of teachers dont indicate meaningful difference according to gender but it shows meaningful
493 difference according to seniority, age, marital status and union membership variables. In this research
494 it is understood that there is a medium level positive relationship between collective competence and
495 moral and it is concluded that the collective competence predicts teacher moral in a meaningful way.
496 **Discussion and Conclusion:** It is communicable that there is a need in the direction of enhancement
497 of researches in order to reveal the factors that determine the relationship of especially collective
498 sufficiency and organisational factors. Significant decline in the level of spirits of union member
499 teachers, can be welded from either opponet stance or not actualising of their expectation of
500 management of union member teachers. In order to make healthier interpretations on this subject, it
501 can be looked whether there is a significant difference or not according to unions by adding the
502 unions of which teachers are members to personal variance in another study.

503

İlkokul Öğretmenlerinin Kolektif Yeterlik Düzeyleri İle Moral Düzeyleri Arasındaki İlişki

ORIGINALITY REPORT

9%

SIMILARITY INDEX

PRIMARY SOURCES

1	dergipark.gov.tr Internet	22 words — < 1%
2	acikarsiv.ankara.edu.tr Internet	21 words — < 1%
3	www.jret.org Internet	18 words — < 1%
4	efdergi.hacettepe.edu.tr Internet	18 words — < 1%
5	dergipark.ulakbim.gov.tr Internet	17 words — < 1%
6	nobelabstracts.org Internet	16 words — < 1%
7	www.tandfonline.com Internet	12 words — < 1%
8	mkesrm.cityu.edu.hk Internet	12 words — < 1%
9	efd.mehmetakif.edu.tr Internet	12 words — < 1%
10	SABANCIA, Osman and USLUB, Salih. "The Analysis of Pre-Service Social Studies Teachers' Academic SelfEfficacy", Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi, 2016. Publications	11 words — < 1%

11	files.eric.ed.gov Internet	11 words — < 1%
12	PINARCIK, Özge, ÖZÖZEN DANACI, Miray, DENİZ, Mehmet Engin and ERAN, Nuray. "OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN YAŞAM BOYU ÖĞRENME YETERLİKLERİNE YÖNELİK ALGILARI", Abant İzzet Baysal Üniversitesi, 2016. Publications	11 words — < 1%
13	www.reportshop.co.kr Internet	11 words — < 1%
14	www.pegem.net Internet	10 words — < 1%
15	www.ozcanpalavan.com Internet	10 words — < 1%
16	www.iibf.selcuk.edu.tr Internet	10 words — < 1%
17	dspace.balikesir.edu.tr:8080 Internet	10 words — < 1%
18	www.cybd-jcas.com Internet	10 words — < 1%
19	digitalcommons.du.edu Internet	10 words — < 1%
20	www.ejer.com.tr Internet	10 words — < 1%
21	mersin.mitosweb.com Internet	9 words — < 1%
22	fr.scribd.com Internet	9 words — < 1%
23	library.cu.edu.tr	

Internet

9 words — < 1%

24 www.scribd.com
Internet

9 words — < 1%

25 www.iet-c.net
Internet

9 words — < 1%

26 dhgm.meb.gov.tr
Internet

9 words — < 1%

27 ÖZDEMİR, Servet. "İlköğretim okullarında okul kültürü ile örgütsel sağlık arasındaki ilişki", İletişim Hizmetleri, 2012.
Publications

8 words — < 1%

28 www.ekevakademi.org
Internet

8 words — < 1%

29 www.futourismcongress.com
Internet

8 words — < 1%

30 KABA, Yasemin and ŞENGÜL, Sare. "Ortaokul Öğrencilerinin Matematik Kaygıları ile Matematiksel Anlamaları Arasındaki İlişki", Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi, 2018.
Publications

8 words — < 1%

31 ubek-icse.com
Internet

8 words — < 1%

32 www.icci-epok.org
Internet

8 words — < 1%

33 egitimdergi.trakya.edu.tr
Internet

8 words — < 1%

34 docs.neu.edu.tr
Internet

8 words — < 1%

35 ARIK, Soner and BAYRAK, Coşkun. "LİDERLİK BECERİSİNİN KAZANDIRILMASININ SINIF ÖĞRETMENİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ", Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 2017.
Publications 8 words — < 1%

36 www.sporbilimleri.org.tr
Internet 8 words — < 1%

37 ŞAHİN TAŞKIN, Çiğdem and HACIÖMEROĞLU, Güney. "Sınıf öğretmeni adaylarının özyeterlik inançları: Nicel ve nitel verilere dayalı bir inceleme", İnönü Üniversitesi, 2010.
Publications 6 words — < 1%

38 BULUÇ, Bekir and DEMİR, Serkan. "İlk ve Ortaokul Öğretmenlerinin Öz-Yeterlik Algıları ile İş Doyumları Arasındaki İlişki", Ahi Evran Üniversitesi, 2015.
Publications 6 words — < 1%

EXCLUDE QUOTES OFF
EXCLUDE BIBLIOGRAPHY ON

EXCLUDE MATCHES < 5 WORDS